Traduir és plorar i és crear

Les obvietats acostumen a ser veritats com a temples, i la tasca de la traducció es pot definir amb una formulació elemental: *traduir literatura és traduir literatura*. Aquesta reducció a l'absurd amaga, en realitat, el germen d'una operació ambiciosa i fonamental que molts escriptors i traductors abans que jo han glossat i defès convenientment: *traduir literatura és crear literatura*. Però es tracta d'un ideal que també amaga la trampa de la desil·lusió, perquè de vegades no passa de ser una activitat vocacional amb un acomodament difícil en les lleis i en els capricis del mercat. Traduir, a Espanya i en molts altres països, és plorar.

Les meves primeres experiències de traductor van ser ocasionals i quasi secretes: un sonet de Shakespeare, per devoció; un poema de Housman, per desafiament; dos sonets d'Auden, per encàrrec; sis motets de Montale, per caprici, i una novel·la de Josep Piera, per amistat. L'admiració per Ariosto em va dur a traduir les set extraordinàries sàtires que l'autor italià va compondre entre 1517 i 1523, però quan em vaig capbussar en la traducció de l'*Orlando*, treball que no s'improvisa i que em va portar més de tres anys d'una dedicació imprudentment intensa, els amics em van preguntar per què ho feia. Mai vaig tenir una resposta satisfactòria, ni per a ells ni per a mi, ja que s'apartava de la meva dedicació professional (la investigació filològica entorn a la literatura espanyola), em distreia dels meus propis versos i la recompensa econòmica potser seria digna per a un treball d'un parell de mesos, però no per a traduir quaranta mil hendecasíl·labs. A més, els traductors porten clavades dues famoses i descoratjadores sentències d'*El Quixot*, dites, per a desconsol més gran, a propòsit de l'*Orlando*: els llibres traduïts "mai arribaran al punt que ells tenen en el seu primer naixement" (I, 6) i "el traduir de llengües fàcils, ni argüeix ingeni ni elocució" (II, 62). Traduir poesia, i a més antiga, pot semblar avui una suma de despropòsits, però una traducció poètica comparteix el propòsit més noble de la filologia, que és el d'entendre i donar a entendre els textos, i l'ambició més alta de la creació, amb la peculiaritat o l'avantatge de ser una ambició secreta i servil, consagrada a la reconstrucció, és a dir, a la recreació d'una virtualitat literària aliena.

Si, com va escriure Octavio Paz, "aprendre a parlar és aprendre a traduir", els textos literaris només poden cobrar el seu sentit ple quan són reiteradament i incansablement traduïts a través de les generacions.

José María Micó
Vocal de la Junta Directiva de l'ACEC

ACEC
ASSOCIACIÓ COL·LEGIAL D'ESCRIPTORS DE CATALUNYA
ASOCIACIÓN COLEGIAL DE ESCRITORES DE CATALUÑA

Amb el patrocini de:
CEDRO
www.cedro.org

I la col·laboració de:
Generalitat de Catalunya
Institució de les Lletres Catalanes

Edita:
Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya

Adreça:
Ateneu Barcelonès
c. Canuda, 6, 5a. 08002 Barcelona
Tel. 93 318 87 48 / Fax. 93 302 78 18
secretaria@acec-web.org - www.acec-web.org

Horari d'atenció a l'associat:
De dilluns a divendres, de 16 a 21 h.

Realització de continguts i maquetació:
Hydra Media (Tel. 93 894 53 75)

Coordinació de les il·lustracions:
Dante Bertini

Fotografies:
Carme Esteve

Impressió:
L'Eco de Sitges

Coordinació:
Dante Bertini, José Luis Giménez-Frontín, José Florencio Martínez i Santi Terraza

Dipòsit legal: B-8.579/97

JUNTA DIRECTIVA DE L'ACEC

Presidenta:
Montserrat Conill

Vicepresident primer:
Miquel de Palol

Secretari general:
José Luis Giménez-Frontín

Tresorer i vicesecretari:
Alejandro Gómez-Franco

Vocals:
Dante Bertini, Anna Caballé, Carme Camps, David Castillo, Alejandro Gómez-Franco, José Florencio Martínez, José María Micó, Enrique Murillo, Miquel de Palol, Anne-Hélène Suárez i Antonio Tello

Il·lustracions d'aquest número:
AJUBEL
És il·lustrador, dibuixant satíric, gravador i dissenyador gràfic. Ha estat reconegut amb més de cinquanta premis internacionals, entre els quals destaca el Premi Nacional a les millors il·lustracions de llibres infantils i juvenils del 2003, del Ministeri de Cultura.